

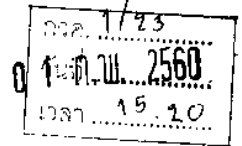
ที่ คค (ปคร) ๐๘๐๓.๔/๒๑

กระทรวงคมนาคม

ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ

๑๐๑๐๐

๓๐ มกราคม ๒๕๖๐

เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี
๒. เอกสารยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ
จำแนกตามแผนการดำเนินงาน/กิจกรรม จำนวน ๑ ชุด
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ พม ๐๒๐๙/๑๓๖๒๙
ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๙
๔. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด่วนที่สุดที่ พก ๐๔๑๑/๒๔๘
ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙
๕. สำเนาหนังสือสำนักงบประมาณ ที่ นร ๐๗๒๐/๖๙๑ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๙
๖. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ นร ๑๑๑๑/๖๔๙๔
ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๙
๗. แบบตรวจสอบเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี (Checklist)

ด้วยกระทรวงคมนาคมจะเสนอเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่ง
สำหรับคนพิการและผู้สูงอายุเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาและรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการศึกษา
การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพการบริการในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุเพื่อทราบ
โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุม
คณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๒) เรื่องที่นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลนำเสนอหรือมีคำสั่ง
ให้เสนอคณะรัฐมนตรี ซึ่งรองนายกรัฐมนตรี (นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์) กำกับการบริหารราชการกระทรวง
คมนาคมได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
คมนาคมได้รายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อรับทราบโครงการศึกษาการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพ
/การบริการ...

การบริการในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ตามที่กระทรวงคมนาคมโดยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจรได้รับมอบหมายให้พิจารณาจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางสำหรับคนพิการและคนทั่วไป โดยมีผลลัพธ์ของโครงการประกอบด้วย ๓ ส่วน ดังนี้

๑.๑.๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุที่ครอบคลุมมิติในการพัฒนาหรือปรับปรุง ๔ ด้าน ได้แก่

(๑) ด้านนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งและการให้บริการคนพิการและผู้สูงอายุ เช่น การทบทวนปรับปรุงกฎหมายด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

(๒) ด้านการปรับปรุงโครงสร้างทางกายภาพสิ่งอำนวยความสะดวก และยานพาหนะสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ เช่น การพัฒนาต้นแบบอาคารสถานที่ให้บริการภาคขนส่ง การปรับปรุงมาตรฐานยานพาหนะ เป็นต้น

(๓) ด้านการฝึกอบรมบุคลากรเกี่ยวกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและการให้บริการแก่คนพิการและผู้สูงอายุ เพื่อให้บุคลากรมีทักษะและจิตบริการในการให้บริการแก่คนพิการและผู้สูงอายุ

(๔) ด้านการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้อำนวยความสะดวกแก่คนพิการและผู้สูงอายุ เช่น อุปกรณ์เพื่อช่วยขนย้ายคนพิการ เทคโนโลยีเพื่อช่วยนำทางหรือให้ข้อมูลการเดินทางแก่คนพิการ เป็นต้น

๑.๑.๒ ต้นแบบ (แบบรายละเอียดพร้อมประมาณการราคา) การปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุเป็นสถานที่ให้บริการภาคขนส่ง ๕ แห่ง ได้แก่ ป้ายหยุดรถโดยสารประจำทางบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ สถานีขนส่งผู้โดยสารกรุงเทพ (ถนนบรมราชชนนี) ท่าเรือพระนั่งเกล้า สถานีรถไฟความเร็วสูงนครปฐม และท่าอากาศยานดอนเมือง

๑.๑.๓ คู่มือการให้ความช่วยเหลือคนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุ และคู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง

๑.๒ กระทรวงคมนาคมได้เห็นชอบให้ยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุดังกล่าว บรรจุเป็นส่วนหนึ่งในกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งระยะ ๒๐ ปี ของกระทรวงคมนาคม และได้สั่งการให้สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจรดำเนินการเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบให้ยุทธศาสตร์ฯ ดังกล่าวบรรจุเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๖๔) ด้วย

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอกณะรัฐมนตรี

๒.๑ เป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล

นโยบายของรัฐบาลด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและการเสริมสร้างให้ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ลดการเหลื่อมล้ำ การสร้างโอกาส ในการเข้าถึงบริการของรัฐด้วยการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะต่างๆ สำหรับรองรับผู้สูงอายุและคนพิการ โดยกระทรวงคมนาคมมีหน้าที่หลักด้านการให้บริการภาคขนส่งเพื่อให้ประชาชน รวมถึงคนพิการและผู้สูงอายุ ที่มีปัญหาอุปสรรคในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ระบบบริการภาคขนส่งมากกว่าคนทั่วไป จึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในระบบบริการภาคการขนส่งเพื่อรองรับประชาชนทุกคน โดยเฉพาะคนพิการและผู้สูงอายุเพื่อให้สอดคล้องตามนโยบายของรัฐบาล

๒.๒ เป็นการดำเนินงานสอดคล้องตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙) และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔)

การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุเป็นการดำเนินการสอดคล้องตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อคนพิการและผู้ดูแลคนพิการ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างสภาพแวดล้อมพัฒนาเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างเสริมเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อความพิการและคนพิการ และสอดคล้องกับแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔) ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ มาตราที่ ๔ ด้านมาตรการ ระบบบริการ และเครือข่าย การเกื้อหนุนที่กำหนดให้ปรับปรุงบริการสาธารณะทุกระบบให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในการดำรงชีวิตและติดต่อสัมพันธ์กับสังคม กลุ่ม และบุคคล โดยให้มีการปรับปรุงบริการระบบขนส่งสาธารณะทุกประเภทให้ผู้สูงอายุเข้าถึงและใช้ได้อย่างสะดวกเหมาะสมกับผู้สูงอายุตลอดระยะเวลาให้บริการ ส่งเสริมให้ภาครัฐและเอกชนที่รับผิดชอบสถานที่สาธารณะปฏิบัติตามมาตรฐานสถานที่สาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ จัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ใช้ได้จริงในสถานที่สาธารณะแก่ผู้สูงอายุ และยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ โดยมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ เช่น การผลิตหรือฝึกอบรมบุคลากร ผู้ดูแลอย่างเพียงพอและมีมาตรฐาน รวมทั้งกำหนดแผนการผลิตบุคลากรด้านผู้สูงอายุให้เหมาะสมและเพียงพอต่อความต้องการของประเทศและดำเนินการติดตามอย่างต่อเนื่อง

๒.๓ การเตรียมการเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่า ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุ และจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า โดยปัจจุบันมีจำนวนผู้สูงอายุหรือประชากรที่มีอายุมากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๑๓ ของประชากรทั้งประเทศ และคาดว่าในปี พ.ศ.

/๒๕๖๗...

๒๕๖๗-๒๕๗๒ จำนวนผู้สูงอายุของประเทศไทยจะคิดเป็นร้อยละ ๒๕ ของประชากรทั้งหมด ในขณะที่ประสิทธิภาพมาตรฐานด้านการบริการภาคขนส่งและการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยยังมีปัญหาและไม่สัมฤทธิ์ผล หากเทียบกับประเทศที่ประสบปัญหาการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุหรือมีสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุต่อประชากรของประเทศที่ใกล้เคียงกับประเทศไทย เช่น ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ไต้หวัน และเกาหลีใต้

๒.๔ ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาระบบบริการภาคขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

ในการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่ามีอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาระบบบริการภาคขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุหลายปัจจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องในความรับผิดชอบของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคมและหน่วยงานอื่นๆ เช่น

๒.๔.๑ ปัญหาด้านนโยบายและกฎหมายที่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงบูรณาการกำหนด กรอบการพัฒนา แผนการดำเนินงานและรหัสงบประมาณที่ชัดเจน ทบทวนปรับปรุงกฎหมายต่างๆ ให้มีความเป็นเอกภาพรวมไปถึงการเพิ่มเติมบทลงโทษเพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหในภาพรวม เช่น การขาดการบริหารจัดการ การขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะและองค์ความรู้ การขาดแคลนระบบนวัตกรรม/เทคโนโลยีที่เหมาะสม และการขาดงบประมาณในการดำเนินงานเนื่องจากการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับคนพิการและผู้สูงอายุไม่ได้กำหนดเป็นภารกิจหลักขององค์กร เป็นต้น

๒.๔.๒ ปัญหาด้านประสิทธิภาพมาตรฐานของอาคาร สถานที่ และยานพาหนะ ที่ยังไม่เป็นไปตามกฎหมายหรือหลักวิชาการต่าง ๆ เช่น หลักการออกแบบสำหรับคนทุกคน (Universal Design) และการออกแบบบริการ (Service Design)

๒.๔.๓ ปัญหาการขาดแคลนทักษะ องค์ความรู้ และอัตรากำลังด้านบุคลากร ที่มีหน้าที่ในการบริการหรือจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคการขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

๒.๔.๔ ปัญหาด้านการขาดการสนับสนุนให้นำนวัตกรรม/เทคโนโลยีที่เหมาะสม มาประยุกต์ใช้ในการอำนวยความสะดวกในการเดินทางสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

จึงจำเป็นต้องกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุที่ครอบคลุมการแก้ไขอุปสรรคทั้ง ๔ ด้านดังกล่าว เพื่อใช้เป็นกรอบการดำเนินงานของหน่วยงานทุกภาคส่วน เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างสอดคล้อง ครอบคลุม และบูรณาการ

๓. สาระสำคัญของการดำเนินงาน

กระทรวงคมนาคมได้ขับเคลื่อนผลลัพธ์โครงการศึกษาการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพการบริการในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ตามข้อ ๑.๑-๑.๓ ให้เป็นรูปธรรม

/เพื่อ...

เพื่อยกระดับมาตรฐานบริการภาคการขนส่งให้สามารถรองรับสังคมผู้สูงอายุและยกระดับคุณภาพชีวิตคนพิการ โดยมีประเด็นสำคัญ ๓ เรื่อง ดังนี้

๓.๑ เสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการ และผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วยมิติในการพัฒนาหรือปรับปรุง ๔ ด้าน เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

๓.๑.๑ ด้านนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการให้บริการคนพิการและผู้สูงอายุ ได้แก่

(๑) ให้มีแผนยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับคนพิการและผู้สูงอายุที่มีรายละเอียดในระดับแผนงานและโครงการสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหมดพร้อมทั้งกำหนดรหัสงบประมาณ (Budget Code) เพื่อให้หน่วยงานสามารถรับไปดำเนินการ เป็นรูปธรรมได้

(๒) เสนอให้ใช้แนวคิดในการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) และหลักกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง

(๓) เสนอให้มีองค์กรหรือเครือข่ายเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายอย่างบูรณาการ

(๔) ให้มีการทบทวนและปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาปัจจุบันและมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้

(๕) จัดทำมาตรฐานกลางด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในบริการ ภาคการขนส่งและการพัฒนาบุคลากรที่ให้บริการ

(๖) สร้างกรอบความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงคมนาคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย องค์กรกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุ สถาบันการศึกษา เป็นต้น

๓.๑.๒ ด้านการปรับปรุงโครงสร้างทางกายภาพ สิ่งอำนวยความสะดวก และยานพาหนะสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ โดยเสนอให้มีการปรับปรุงหรือพัฒนาอาคารสถานที่ที่ให้บริการ ภาคขนส่งในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น รวมทั้งมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ ยานพาหนะประเภทต่างๆ เพื่อรองรับการใช้บริการของคนพิการและผู้สูงอายุ ให้เป็นไปตามข้อกำหนด หลักการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) และหลักการออกแบบบริการ (Service Design)

๓.๑.๓ ด้านการพัฒนาอบรบบุคลากรที่มีหน้าที่ในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก และการให้บริการคนพิการและผู้สูงอายุ

(๑) เสนอให้มีการจัดทำหลักสูตรและการฝึกอบรมสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง

/ด้าน...

ด้านการออกแบบและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุที่ปฏิบัติงานในสถานที่บริการในภาคขนส่งต่างๆ โดยเนื้อหาที่ควรบรรจุในหลักสูตร ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการออกแบบและจัดสิ่งอำนวยความสะดวก หลักการออกแบบเพื่อทุกคนและการออกแบบบริการ รวมไปถึงกรณีศึกษาจากต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ

(๒) เสนอให้มีการจัดทำหลักสูตรและการฝึกอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการและให้ความช่วยเหลือคนพิการและผู้สูงอายุ โดยเนื้อหาที่ควรบรรจุในหลักสูตร ได้แก่ ทักษะการให้ความช่วยเหลือคนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุ วิธีใช้อุปกรณ์ในการช่วยเหลือที่จำเป็น หลักการสื่อสารเบื้องต้นต่อผู้รับบริการ รวมทั้งการปลูกฝังจิตบริการต่อคนพิการและผู้สูงอายุ

๓.๑.๔ ด้านการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้อำนวยความสะดวกแก่คนพิการและผู้สูงอายุ โดยเสนอให้มีการศึกษาวิจัย คัดเลือก พัฒนาหรือจัดให้มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางสำหรับคนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุ

๓.๒ จัดทำต้นแบบการปรับปรุงและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุในสถานที่ให้บริการภาคขนส่ง ๕ แห่ง ได้แก่ ป้ายหยุดรถโดยสารประจำทางบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ สถานีขนส่งผู้โดยสารกรุงเทพ (ถนนบรมราชชนนี) ท่าเรือพระนั่งเกล้า สถานีรถไฟความเร็วสูงนครปฐม และท่าอากาศยานดอนเมือง เพื่อให้ครอบคลุมรูปแบบการขนส่งต่างๆ โดยประกอบด้วยแบบรายละเอียดและประมาณการราคาในการปรับปรุงก่อสร้าง เพื่อส่งมอบให้หน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่สามารถนำไปดำเนินการและขออนุมัติงบประมาณในการดำเนินการให้เป็นรูปธรรมต่อไป โดยสรุปรายละเอียดของสิ่งอำนวยความสะดวกต้นแบบทั้ง ๕ แห่งที่ออกแบบเพื่อรองรับการใช้งานของคนพิการและผู้สูงอายุ ดังนี้

- ๓.๒.๑ ประตูทางเข้าออกของอาคาร
- ๓.๒.๒ ที่นั่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ
- ๓.๒.๓ ทางลาด
- ๓.๒.๔ บันได บันไดเลื่อนและราวจับ
- ๓.๒.๕ ระบบพื้นผิวต่างสัมผัสสำหรับคนพิการทางการเห็น
- ๓.๒.๖ เคาน์เตอร์หรือช่องขายตั๋วโดยสารสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ
- ๓.๒.๗ อุปกรณ์นำพาคนพิการหรือรถเข็นคนพิการเพื่อขึ้นและลงจากพาหนะ
- ๓.๒.๘ ราวกันหรือราวกันตก หรือประตูดัดไม้ติดกันระหว่างชานชาลาสถานีรถไฟ
- ๓.๒.๙ ห้องน้ำสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ
- ๓.๒.๑๐ ลิฟต์
- ๓.๒.๑๑ โทรศัพท์สาธารณะสำหรับคนพิการ
- ๓.๒.๑๒ ที่จอดรถคนพิการและผู้สูงอายุ

/๓.๒.๑๓...

- ๓.๒.๑๓ พื้นที่หนีภัยสำหรับคนพิการ
- ๓.๒.๑๔ ป้ายแสดงอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ
- ๓.๒.๑๕ แผนที่การเดินทางสำหรับคนพิการทางการเห็นและสำหรับคนทุกคน
- ๓.๒.๑๖ จุดบริการให้ข้อมูลในการเดินทาง ระบบป้ายและการประกาศข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ
- ๓.๒.๑๗ ทางข้ามและเสาสัญญาณไฟบริเวณทางข้ามสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ
- ๓.๒.๑๘ ทางเท้าและคันชะลอความเร็วรถ
- ๓.๒.๑๙ สะพานลอยข้ามถนนสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ
- ๓.๒.๒๐ ระบบอักษรเบรลล์ที่ควรจะมีในอาคารสถานที่บริการภาคขนส่ง

๓.๓ คู่มือการให้ความช่วยเหลือคนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุ และคู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง

กฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะและบริการขนส่งเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ.๒๕๕๖ ได้กำหนดให้มีคู่มือการให้ความช่วยเหลือคนพิการแต่ละประเภทและคู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับคนพิการแต่ละประเภทเพื่อให้หน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่งมีไว้เป็นคู่มือในการให้บริการประจำสถานบริการภาคขนส่ง ซึ่งในโครงการศึกษาครั้งนี้สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจรมีแนวคิดในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุด้วยเพื่อเป็นการเตรียมรองรับสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย จึงจัดทำคู่มือดังกล่าวโดยมีเป้าหมายสำหรับใช้เป็นมาตรฐานในการให้บริการแก่คนพิการและผู้สูงอายุอย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการในคราวเดียวกัน รายละเอียดคู่มือประกอบด้วย

๓.๔ คู่มือการให้ความช่วยเหลือคนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุ

- ๓.๔.๑ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการช่วยเหลือคนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุ
- ๓.๔.๒ หลักปฏิบัติในการให้บริการและให้ความช่วยเหลือคนพิการประเภทต่างๆ ได้แก่ คนพิการทางการเห็น คนพิการทางการได้ยิน คนพิการทางการเคลื่อนไหว และคนพิการทางจิตใจ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ และออทิสติก
- ๓.๔.๓ หลักปฏิบัติในการให้บริการและให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ
- ๓.๔.๔ อุปกรณ์พื้นฐานในการช่วยเหลือคนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุและวิธีใช้อุปกรณ์

๓.๔.๕ การให้ความช่วยเหลือคนพิการในการเดินทางโดยอากาศยาน ตามมาตรฐาน International Civil Aviation Organization (ICAO)

๓.๔.๖ ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อื่นๆ เช่น สรุปกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องในการจัด สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ คำแนะนำการใช้เครื่อง TTRS สำหรับการสื่อสารกับคนพิการทางการได้ยิน สิทธิพิเศษด้านค่าโดยสารสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุที่ใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะ

๓.๕ คู่มือแปลภาษาและป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง

๓.๕.๑ การแปลภาษาสำหรับคนพิการทางการได้ยิน มีเนื้อหาประกอบด้วย การแปลภาษา ข้อมูล บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก และศัพท์พื้นฐาน ที่จำเป็นในการสื่อสารกับคนพิการทางการได้ยิน ประโยคที่ใช้ในกรณีฉุกเฉิน คำศัพท์เฉพาะแต่ละรูปแบบ การเดินทาง

๓.๕.๒ การแปลภาษาสำหรับคนพิการทางการเห็น มีเนื้อหาประกอบด้วย ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอักษรเบรลล์ เบรลล์เกี่ยวกับการนำทาง ตัวเลข สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับคนตาบอด จำแนกตามรูปแบบการเดินทาง เบรลล์สำหรับกรณีฉุกเฉิน

๓.๕.๓ ความรู้เกี่ยวกับป้ายสัญลักษณ์ภาษาชนิดต่างๆ ที่จำเป็นต้องมีในอาคาร สถานที่ให้บริการภาคขนส่ง

๓.๕.๔ แนวทางการออกแบบและจัดวางป้ายสัญลักษณ์ภาษา โดยสรุปเกี่ยวกับ มาตรฐานรูปแบบ สีและการสะท้อนแสง ขนาด ตัวอักษร และการติดตั้ง

๓.๖ สถานะการดำเนินการขับเคลื่อน

๓.๖.๑ กระทรวงคมนาคมได้เห็นชอบให้บรรจุยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านคมนาคมขนส่งระยะ ๒๐ ปี ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) และมอบหมายให้ หน่วยงานในสังกัดดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปแล้ว

๓.๖.๒ สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจรได้ส่งมอบผลการศึกษา โครงการและเสนอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาบรรจุยุทธศาสตร์การพัฒนา สิ่งอำนวยความสะดวกฯ เข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔)

๓.๖.๓ สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจรได้ส่งมอบแบบรายละเอียด และประมาณการราคาต้นแบบทั้ง ๕ แห่ง ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้แก่ บริษัท ขนส่ง จำกัด การรถไฟฯ ขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) และ กรุงเทพมหานคร เพื่อรับไปพิจารณาดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งจำเป็นต้องมีการผลักดันให้หน่วยงาน ที่รับผิดชอบดังกล่าวเร่งขออนุมัติงบประมาณและดำเนินการปรับปรุงอาคารสถานที่ให้แล้วเสร็จเพื่อเป็น ต้นแบบที่เหมาะสมสามารถรองรับการให้บริการของคนทุกคนต่อไป

๓.๖.๔ สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจรได้เผยแพร่คู่มือการให้ความช่วยเหลือคนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุ และคู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับหน่วยงานที่ให้บริการภาคขนส่ง ให้แก่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคม และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อเป็นคู่มือมาตรฐานในการเผยแพร่อบรมแก่เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการภาคขนส่งในสังกัด พร้อมทั้งเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ www.otp.go.th

๔. ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงคมนาคมได้เสนอเรื่อง ขอความเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาส่งเสริมความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุให้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕ หน่วย ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักงานงบประมาณ เพื่อให้ความเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีหน่วยงาน ๔ หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และสำนักงานงบประมาณ ได้เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓-๖ โดยหน่วยงานทั้ง ๔ หน่วยเห็นด้วยกับยุทธศาสตร์การพัฒนาส่งเสริมความสะดวกฯ ตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีความเห็นเพิ่มเติมในรายละเอียดเกี่ยวกับแผนการดำเนินงาน/กิจกรรมแต่ละประเด็น ยุทธศาสตร์ สรุปดังนี้

๔.๑ การจัดตั้งองค์กรหรือเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนนโยบาย และการดำเนินงานในด้านต่างๆ ผ่านคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง เสนอให้เพิ่มเติมผู้แทนจากองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรคนพิการและผู้สูงอายุ

๔.๒ เสนอให้ขยายผลการปรับปรุงสถานที่ต้นแบบให้เป็นไปตามข้อกำหนดและหลักการออกแบบเพื่อคนทุกคน (Universal Design) ทั้งในระดับเมืองและระดับชุมชนให้ครบถ้วนทุกจังหวัดทั่วประเทศ

๔.๓ ด้านการฝึกอบรมบุคลากร เสนอให้บรรจุหลักสูตรการให้บริการและช่วยเหลือคนพิการแต่ละประเภทและผู้สูงอายุ สำหรับการสอบขอรับใบอนุญาตขับขี่รถของผู้ให้บริการในภาคการขนส่ง เช่น พนักงานขับรถ และพนักงานบริการบนรถโดยสารสาธารณะ และคนขับรถรับจ้างส่วนบุคคล

๔.๔ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนได้รับสิทธิในการลดหย่อนภาษี กรณีจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ในการให้บริการขนส่งสาธารณะ เช่น การปรับปรุงรถโดยสารให้มีทางลาดขึ้น-ลงสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ การติดตั้งเทคโนโลยีอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุในรถโดยสาร

ทั้งนี้ กระทรวงคมนาคมโดยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจรได้รับความเห็นของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดังกล่าวข้างต้นประกอบ

/การปรับ....

การปรับปรุงยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุจำแนกตามแผนการดำเนินงาน/กิจกรรมแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๕. ขอบกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๕.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐

มาตรา ๘๐ รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย ส่งเสริมและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

๕.๒ ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อที่ ๗ รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรเอกชน ประชาชนและสถาบันสังคม ต้องกำหนดนโยบายและแผนหลักด้านผู้สูงอายุ ส่งเสริมและประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้บรรลุตามเป้าหมาย

๕.๓ กฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. ๒๕๕๖ ของกระทรวงคมนาคม ซึ่งได้กำหนดให้ยานพาหนะประเภทต่างๆ อาคาร สถานที่ บริการขนส่งตามที่ระบุในกฎกระทรวงฯ จะต้องจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ รวมทั้งกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำอาคาร สถานที่ให้บริการขนส่ง ซึ่งผ่านการฝึกอบรมและมีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของคนพิการแต่ละประเภทอย่างน้อยหนึ่งคนเพื่อให้บริการคนพิการ และกำหนดให้มีคู่มือการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการแต่ละประเภทและคู่มือแปลภาษาหรือป้ายสัญลักษณ์ภาษาสำหรับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการประจำอาคาร สถานที่ให้บริการขนส่ง

๕.๔ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๙ ให้ทุกส่วนราชการพิจารณาเร่งรัดการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และทุกคนในสังคมให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๘

๖. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงคมนาคมเห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและพิจารณา ดังนี้

๖.๑ รับทราบผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในบริการภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุของกระทรวงคมนาคม ตามข้อ ๓.๑ ถึง ๓.๖

๖.๒ เห็นชอบให้ยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วยการพัฒนา ๔ ด้านดังกล่าวข้างต้น บรรจุเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๕-๒๕๖๔)

/๖.๓...

๖.๓ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการขับเคลื่อนแผนงาน/กิจกรรมภายใต้ยุทธศาสตร์
การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุให้เป็นรูปธรรมต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีทราบและพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร
กองพัฒนาระบบการขนส่งและจราจร
โทร. ๐ ๒๒๑๕ ๑๕๑๕ ต่อ ๔๐๑๙
โทรสาร ๐ ๒๒๑๕ ๑๔๖๙